

Рецензія

доцента кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата сільськогосподарських наук, доцента **ГРИЩЕНКА Сергія Миколайовича**
на дисертацію **КОРОБАНЬ Марини Петрівни** на тему:

**«Підвищення продуктивності молодняку свиней різних вагових кондицій
за сучасних технологій годівлі та утримання»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 204 «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»**

Актуальність теми дисертації. Забезпечення населення України високоякісними продуктами харчування значною мірою залежить від розвитку сільського господарства в країні у цей непростий час. Не останню роль у цьому відіграє свинарство, яке було і залишається провідним напрямом у тваринництві.

Удосконалення технології відгодівлі молодняку свиней має велике значення для аграрного сектору зокрема, свинарства, оскільки підвищення продуктивності тварин безпосередньо впливає на економічну ефективність виробництва продукції свинарства. Використання сучасних генотипів свиней вимагає постійної адаптації до нових умов утримання та годівлі.

Умови інтенсивного свинарства супроводжуються стресовими факторами (зміна раціону, утримання, транспортування тощо), які негативно впливають на продуктивність. Використання стрес-коректорів є перспективним методом для зменшення впливу стресу, проте недостатньо досліджено їхню ефективність залежно від вагових кондицій та генотипу тварин. Вивчення ефективності застосування стрес-коректорів дозволяє розробити оптимальні методики підвищення продуктивності молодняку, адаптовані до сучасних генотипів.

Отже, поєднання вивчення продуктивності молодняку свиней різних вагових кондицій і породності та ефективності стрес-коректорів є новим підходом у дослідженні, що має значення для подальшого розвитку галузі свинарства. Виходячи з цих передумов, зазначена тематика є актуальною як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки сприяє розв'язанню проблем ефективної відгодівлі свиней сучасних генотипів у складних умовах промислового виробництва продукції свинарства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою частиною науково-дослідних робіт кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві Національного університету біоресурсів і природокористування України на 2021–2025 рр., і виконана згідно з темами: «Підвищення продуктивності молодняку свиней різних вагових кондицій за сучасних технологій годівлі та утримання» (номер державної реєстрації 0122U200077; 2021–2025 рр.); «Розробка та впровадження інноваційних методів виробництва конкурентоздатної продукції свинарства за оптимізації генотипових та паратипових факторів в умовах промислової технології» (номер державної реєстрації 0122U201293; 2023–2027 рр.); «Удосконалення технології у промисловому свинарстві за принципів благополуччя» (номер державної реєстрації 0122U201294; 2023–2027 рр.).

Наукова новизна і теоретичне значення дисертації. Як стверджує авторка, науково обґрунтовано та практично реалізовано питання підвищення продуктивності молодняку свиней різних вагових кондицій за сучасних технологій годівлі та утримання. Уперше було визначено компоненти мінливості показників відгодівельних, забійних та м'ясних якостей молодняку свиней сучасних генотипів отриманого в результаті поєднання двохпородних свиноматок (велика біла×ландрас) з кнурами спеціалізованих м'ясних порід та ліній (дюрок

канадської селекції, п'єтрен і *Maxter* французької селекції) за вагових кондицій 80 кг, 100, 120 та 140 кг. Виявлено специфічні особливості формування відгодівельних, забійних та м'ясних якостей молодняку свиней сучасних генотипів за різних вагових кондицій. Встановлено вплив рідкої кормової добавки (стрес-коректору) «Liptotran L» на продуктивні якості, поведінку відгодівельного молодняку свиней різних вагових кондицій.

Основні результати, отримані особисто авторкою та практичне значення дисертації. Авторкою виконано повний обсяг передбачених експериментальних заходів, було проведено статистичну обробку даних, проаналізовано та узагальнено отримані результати досліджень, частину з яких впроваджено у виробництво та використано у навчальному процесі у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Дисертанткою особисто обґрунтовано вплив сучасних генотипів свиней їх вагових кондицій та факторів годівлі і передзабійного утримання на підвищення продуктивності відгодівельного молодняку.

Здобувачкою встановлено високий рівень співвідносної мінливості між відгодівельними та м'ясними ознаками свиней різних генотипів та передзабійної живої маси, що свідчить про високий рівень інтеркореляції більшості відгодівельних та м'ясних ознак між собою серед дослідних тварин сучасних генотипів. Доведено позитивну дію рідкої кормової добавки (стрес-коректору) «Liptotran L» на продуктивні якості відгодівельного молодняку свиней за вагових кондицій 100 та 120 кг при зменшенні впливу технологічного стресу.

Проведений аналіз звіту перевірки на наявність текстових співпадінь за допомогою програмного забезпечення дає підстави зробити висновок про оригінальність дисертації М. П. Коробань та вважати, що вона є результатом її самостійних досліджень.

Аналіз структури і змісту дисертації. Структура дисертації відповідає чинним вимогам. Дисертація викладена на 210 сторінках і складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, результатів експериментальних досліджень, узагальнення результатів досліджень, висновків і пропозицій виробництву, списку використаних джерел, додатків. Список літератури містить 220 джерел, 89 з яких латиницею.

Розділ 1. Огляд літератури складається з чотирьох підрозділів, у яких висвітлено основні питання, що стосуються теми дисертаційного дослідження.

Розділ 2. Загальна методика та основні методи досліджень. У цьому розділі містяться описані методики та методи досліджень, які використовувалися в ході дисертаційних досліджень.

Розділ 3. Результати експериментальних досліджень містять основні результати роботи та висвітлюють ефективність відгодівлі вирощування і відгодівлі молодняку свиней сучасних генотипів.

Розділ 4. Аналіз і узагальнення результатів досліджень. У даному розділі дисертантка порівнює власні дослідження з дослідженнями інших вчених, які займалися даним питанням.

Висновки та пропозиції виробництву достатньою мірою відповідають поставленій меті і завданням.

Дисертацію написано українською мовою з використанням наукового стилю. Інформацію подано логічно, структуровано та доступно.

Повнота викладення матеріалів дослідження в опублікованих працях. Основні положення і результати дисертації викладено у 10 публікаціях, з яких 6 статей у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей.

Питання для дискусійного обговорення та побажання щодо змісту та оформлення дисертації. Водночас з позитивною оцінкою роботи вважаємо доцільним виділити окремі дискусійні питання, зауваження та побажання:

1. На думку рецензента у розділі 1 доцільно було б описати вплив різних кормових добавок на стрес і продуктивність свиней.

2. У розділі «Загальна методика та основні методи досліджень» доцільно було подати усі схемами науково-господарських дослідів у вигляді таблиць, оскільки з тексту не зрозуміло у якому віці, з якою живою масою ставили тварин на досліди, чи був зрівняльний період у дослідях? Необхідно чітко описати, за якою методикою формувалися піддослідні групи тварин.

3. На нашу думку, краще науково-господарські досліди об'єднувати у етапи проведення досліджень, а не навпаки науково-господарський дослід ділити на етапи.

4. Не зрозуміло, за якими нормами відбувалася годівля тварин під час проведення досліджень і чи взагалі вони бралися до уваги? На с. 46 авторка зазначає, що комбікорм був виготовлений відповідно до стратегій годівлі, розроблених у господарстві, але як зазначено у додатку на с. 196 поживність комбікорму з віком підвищувалася. Як це узгоджується з літературними даними та нормами годівлі різних генетичних компаній?

5. Не зрозуміло, яким чином було проведено дослід з вивчення впливу кормової добавки «Liptotran L» на поведінку і ступінь пошкодження шкіри у свиней? Необхідно розписати у методиці, яким чином формувалися ці 2 піддослідні групи тварин.

6. Розділ «Аналіз та узагальнення результатів досліджень» занадто переобтяжений літературним оглядом, що не має відношення до питань дисертації.

7. Авторці необхідно було б чітко визначитися з поняттями «жива маса», «жива вага», «передзайна маса» та «вагові кондиції», адже часто у тексті роботи вони виступають синонімами.

8. Висновок 11 носить декларативний характер, а у пропозиціях виробництву необхідно було зазначати конкретні дози введення кормової добавки «Liptotran L».

9. У роботі зустрічаються деякі стилістичні, технічні і граматичні помилки, русизми, можливо пов'язані з комп'ютерним набором.

Загальний висновок. Дисертація Коробань Марини Петрівни на тему: «Підвищення продуктивності молодняку свиней різних вагових кондицій за сучасних технологій годівлі та утримання» є завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно. Наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються новизною, теоретичним і практичним значенням, а також достатньо обґрунтовані. Зміст дисертації повністю розкриває тему, за якою виконувалася робота, відповідає меті й поставленим завданням.

За змістом і оформленням дисертація відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а Коробань Марина Петрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Рецензент доцент кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Сергій ГРИЩЕНКО